

גילוי מידע גנטי לחולה* הרב יצחק זילברשטיין

ראשי פרקים

- א. (שאלה א) האם חובה על רופא לגלות להורים מחלה תורשתית של בנם?
- ב. דיון מצד הונאה ו"לא תעמוד על דם רעך"
- ג. טענת מקח טעות במומים
- ד. דיון מצד מצות פריה ורביה
- ה. ראוי לגלות המידע לחולה עצמו, ולא לבריא על החולה
- ו. סיכום להלכה
- ז. (שאלה ב) האם יש לגלות מידע אודות מחלה תורשתית קשה לקרובי החולה?
- ח. מחוייבים להודיעם אם ישנה תועלת מכך (כגון לקראת נישואין)
- ט. (שאלה ג) האם חובה לגלות לקרובים אודות מחלה של קרובם הניתנת לריפוי?
- י. מצד ההגינות יש לשכנע את החולה לספר לקרוביו, אך אין חובה מצד הדין

א. האם חובה על רופא לגלות להורים מחלה תורשתית של בנם?

שאלה א:

רופא המגלה חולה מונגולואידי מהסוג התורשתי (ולא עקב גיל מתקדם), היינו **BALANCED TRANSLOCATION**, כיצד צריכה להיות גישתו בגלוי המידע להורים, הבאים להתייעצות גנטית אודות ילדים נוספים?

האפשרויות הן:

א. לפני בדיקת הדם של ההורים יסביר להם הרופא, שהבדיקה עשויה לגלות שאחד מהם נושא המחלה, וישאל אותם אם רצונם לדעת מי הוא הנושא; אם שניהם רוצים יגלה להם ואם אינם רוצים לדעת אל יגלה.

ב. לגלות את כל המידע המדויק בין אם שואלים ובין אם אינם שואלים.

ג. אל יגלה כל מידע אפילו אם ישאלו על כך.

ד. יאמר להם ששניהם נושאים את הגן.

ה. לגלות את כל המידע, כמו כן למסור את כל המידע גם לקרוביהם, אשר להם סיכון מוגבר לילד מונגולואידי.

תשובה:

בפני היועץ הגנטי השוקל בדעתו האם לגלות, ומה לגלות, עומדות שתי בעיות:

האחת – בין אדם לחבירו, הונאה ומקח טעות.

השניה – בין אדם למקום, מצות פריה ורביה.

ונבאר דברינו:

ב. דיון מצד הונאה ו"לא תעמוד על דם רעך"

בני זוג שנישאו, ונתברר שאחד מהם נושא מחלה תורשתית ויביא לעולם ילדים שוטים, מסתבר שאילו השני ידע זאת מראש, לא היה מסכים לנשואים. ולכן הקידושין בטלים מיסודם, מדין מקח טעות, והם חיים ללא חופה וקידושין.

* שאלות אלו נשלחו לרב זילברשטיין שליט"א ע"י הרב פרופ' אברהם שטינברג שליט"א לפני כמה שנים, מתוך שאלון המציג בעיות מוסריות בגנטיקה המודרנית. השאלון (במקורו באנגלית) נשלח לכל הגנטיקאים הפעילים בעשרים אומות, ותוצאות המשאל מעובדות בבית-ספר לרפואה ציבורית באוניברסיטת בוסטון בארה"ב.

ונראה, שגם אם קיים רק חמישים אחוז סיכון שיוולדו ילדים שוטים, יש לחוש למקח טעות, דמסתבר שאדם יסרב לשאת בן זוג כשקיים סיכון גבוה כזה, שילדיו יהיו פגומים. וכשהסיכון נמוך צריך עיון, דיתכן שאין זה מקח טעות, שגם בבני זוג בריאים אין בטחון מוחלט שילדיהם יוולדו בריאים.

והנה נאמר בתורה (ויקרא יט טז) "לא תעמוד על דם רעך".

וכתב הרמב"ם (ה'ל' רוצח ושמירת הנפש א יד) :

כל היכול להציל ולא הציל עובר על "לא תעמוד על דם רעך". וכן הרואה את חברו טובע בים... או ששמע... מחשבים עליו רעה, או טומנים לו פח, ולא גילה אוזן חברו והודיעו... עובר על "לא תעמוד על דם רעך".

ושנינו בחפץ חיים (הלכות איסורי רכילות כלל ט סע' א, ל) :

א. אחד רואה שחבירו רוצה להשתתף באיזה דבר עם אחד, והוא משער שבודאי יסובב לו על ידי זה ענין רע, צריך להגיד לו כדי להצילו מן הענין הרע ההוא, אך צריך לזה חמישה פרטים שאבארם בסמוך... י. אם הוא רואה שאחד רוצה להכנס לחנות לקנות סחורה אצל אחד, והוא מתבונן בטבע האיש ההוא כי הוא איש תם (היינו שאיננו חריף כל-כך להבין ערמומיות בני אדם), והוא מכיר את טבע בעל החנות ההיא, שכל תשוקתו וחפצו הוא להשיג איש כזה לרמותו, אם בסחורה, או במדות ובמשקלות או במקח. צריך לספר לו את ענין החנות ההיא ולהזהירו שלא יכנס בה, אפילו אם כבר פסק עם בעל החנות ההיא שיקנה אצלו.³

ובקריית ספר (ה'ל' מכירה פי"ח) נאמר: "אסור לרמות במקח וממכר, וגניבת דעת נמי נראה דהוי דאורייתא..." מדבריו נלמד שיש איסור תורה לרמות ולגנוב דעת הבריות.

לכן לא מבעיא אם בן הזוג החולה ידע ממחלתו ולא גילה אותה, שחייבים אנחנו לגלותה לבריא ולהצילו מלהכשל ולהציל את החולה מאיסור. אלא אפילו לא ידע ממחלתו, ולא עבר על איסור הונאה, מכיון דיתכן שהקדושין בטלים, ואם הבריא ידרוש גט, בית-הדין ייענה לו, ואף יכוף על כך, יש להודיעו, מדין "לא תעמוד על דם רעך".

ולכן מצוה על היועץ לגלות את האמת לבריא כדי שיחליט מה לעשות, האם ימשיך בנשואים אלו; ובייחוד לאור העובדה שבני הזוג נחשבים כאילו לא נישאו עדיין, שהרי הנשואין נעשו מתוך טעות, ודומה לאותו אדם העומד להשתתף עם חברו ויסובב לו ענין רע, שצריך לגלות זאת באזנו כדי להצילו.

ואף אם ידוע לנו שבני הזוג לא ייפרדו, אף כשיוודע להם שאחד מהם חולה, גם-כן חייבים להודיע לבריא, כדי שיגלה דעתו שמסכים לנשואין למרות המחלה, ואז הנשואין יתפסו למפרע.

ג. טענת מקח טעות במומים

הנה שנינו בכתובות (עה ב) – אין אדם יכול לטעון טענת מקח טעות על מומים שבסתר, אם יש מרחץ בעיר, מפני שאדם בודקה בקרובותיו לפני הנשואין. וכך נפסק ברמב"ם (ה'ל' אישות כה ב) – "היה מרחץ בעיר והיו לו קרובים, אינו יכול לומר לא ידעתי מומים אלו, ואפילו מומים שבסתר, מפני שהוא בודק בקרובותיו וחזקה ששמע ורצה". משמע דאם לא בדקה, הוא שהפסיד לעצמו, וגילה דעתו בזה שמתפייס במומיה. לאור זאת, יש מקום לומר, שבזמננו – שניתן לברר לפני הנשואין אם בן הזוג נושא גנים פגומים – זה שלא בירר הפסיד, ולא יכול לטעון טענת מקח טעות. וכעין זה כתוב בחפץ חיים (הלכות רכילות כלל ט, ציור ג אות ו) – אם לחתן חסרון מצד מעוט ידיעותו בתורה, אסור לגלות זאת לכלה, מאחר והיא עצמה אשמה בכך שלא ברה אודותיו בעזרת חכמי התורה שינסו חכמתו.

אולם נראה, דמכיון שאין מנהג רוב העולם לבדוק בן זוג, האם נושא מחלות תורשתיות, וגם לא נעים לבקש להבדק בדיקות רפואיות, דומה הדבר לאין מרחץ בעיר, שיכול לטעון טענת מקח טעות במומים.

³ הערת העורך: יש להוסיף, שמלבד החיוב שיש בזה משום "לא תעמוד על דם רעך" (ויקרא יט טז), הכולל גם הצלת חבירו מפני רעה כלשהי (ולא רק סכנת נפשות), מחויב בזה גם משום מצות השבת אבידה – הכוללת חיוב לעשות פעולות למניעת נזק לזולת. ראה מקורות לכל זה באנציקלופדיה של אאמו"ר (מהדורה חדשה), כרך ה, ע' סודיות רפואית עמ' 696 ובהערות 19-20.

ויעויין בשו"ת אור גדול (סי' ה) על אודות האשה, שבשבוע בחודש, היתה בודדת ועצובה ובמרה שחורה. ובעלה לא ידע מה זאת, כי אמרו לו מקרה הוא, פעם אמרו חולי קדחת הוא, ופעם אמרו כי כן דרך הנשים ממכאובי הוסת, והאמין להם כי היה רק בנשים. אמנם כאשר ארכו לו הימים, והחולי התמיד, לקחה לעסוק ברפואות, כי חשש אולי הוא ממני חולי נכפה, כי סיפרה שלפעמים יחשך מאור עיניה ויסמרו ראשי אבריה. והרופא אמר כי אין זו המחלה, אמנם מהות המחלה לא רצה הרופא לגלות, שלא לעשות פירוד בין בני הזוג.

שוב ילדה ונחלתה ויצאה מדעתה באופן קשה ומר בשבירת כלים וקריעת בגדים, והיתה עומדת קשורה בשלשלת יותר מחצי שנה, ונודע לבעל שהיתה חולנית לפני החתונה ולבעל לא הגידו מאומה. בסופו של דבר, יצא פסק הדין שתצא בלא כתובה, משום מקח טעות. ובפרט שעשתה שלא כהוגן שלא גילתה, והתירו לגרשה עפ"י היתר מאה רבנים בתנאי שיבורר בבית הדין שהיה בה מום זה קודם הנשואין. יעו"ש.

מתוך דברי האור גדול נראה, שהרופא נהג שלא כדין והיה חייב לגלות. וכך בענייננו. ואם אמרו בני הזוג שאין רצונם לדעת מיהו נושא המחלה, גילו דעתם בזה שהם מסכימים לנישואיהם למרות המחלה ואין צורך לגלות להם.

עד כה עסקנו בבעיית הונאה ומקח טעות.

מעתה נבוא לבעיה השניה, שהיא מצות פריה ורביה.

ד. דיון מצד מצות פריה ורביה

שנינו בשלחן ערוך אבן העזר סי' א:

סעי' א – חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות, וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה, כאילו שופך דמים... וגורם לשכינה שתסתלק מישארה.

סעי' יג – אשה אינה מצווה על פריה ורביה.

סעי' ה – כיון שיש לאדם זכר ונקבה קיים מצות פריה ורביה, והוא שלא יהיה הבן סריס או הנקבה איילונית.

סעי' ו (ברמ"א) – היה הבן שוטה קיים המצוה.

סעי' ח (וברמ"א) – אעפ"י שקיים פריה ורביה אסור לו לעמוד בלא אשה, וצריך לישא בת בנין. אם יש לו בנים הרבה, ומתיירא שאם ישא בת בנין, יבאו לידי קטטות ומריבות בין הבנים לאשתו, מותר לישא אשה שאינה בת בנין.

לאור זאת:

- אם הבעל עדיין לא הוליד בן ובת, וידוע לנו שהאשה תוליד בנים מונגולואידים שלא יוכלו להוליד, אזי – למרות שהבעל מבחינתו מוכן להשאר עם אשתו – בכל זאת מוטלת עליו המצוה להפרד ממנה ולשאת אשה ראויה לבנים היכולים להוליד (אם קיים חשש שהאשה תסתכן מרוב צער, אם יגרשה, לא יגרש כי פקוח נפש דוחה מצות פריה ורביה).
- אם ישנם סיכויים שתלד גם בנים הראויים להוליד, אינו חייב להפרד, אלא ימשיך להוליד עד שיוולדו בן ובת הראויים להוליד. ואין לחוש מכך שיביאו גם ילדים בעלי מום לעולם, כי טובה היא עבורם שעל ידי כך יזכו לחיי עולם הבא, כמבואר במסכת סוטה יב א. ועלינו מוטל לקיים את המצוות, והשי"ת הטוב בעינינו יעשה.
- אם האשה נושאת גנים של ילדים שוטים, אך ראויים להוליד, אין חיוב להפרד, שהרי המוליד שוטה, קיים מצות פרו ורבו.
- אם הבעל נושא גנים של ילדים מונגולואידים, אין האשה חייבת להפרד, כי היא פטורה מפריה ורביה.
- אם הבעל כבר קיים מצות פרו ורבו, ובא להתייעץ אם להמשיך להביא ילדים לעולם, כשקיים סיכון גבוה שיוולדו מונגולואידים, ויש לחוש שאחד מבני הזוג לא יוכל לעמוד בנטל הנפשי, אינם חייבים להמשיך בפריה ורביה דלא גרע מחשש קטטה הנ"ל.

ה. ראוי לגלות המידע לחולה עצמו, ולא לבריא על החולה

הנה בספר שופטים (יג ג) נאמר, שהמלאך בא לאשת מנחם ואמר לה: "הנה נא את עקרה ולא ילדת, והרית וילדת בן".

וסיפרו חז"ל (במדבר רבה פרשה י אות ה), שהיתה מחלוקת בין מנוח לאשתו: הוא אמר לה – את עקרה ולכן אינך יולדת, והיא אמרה לו – אתה עקר ולכן לא ילדתי. ובא המלאך לשים שלום בינה לבין בעלה ולהודיעה, שהיא העקרה. שנאמר: "הנה נא את עקרה", ולכן דיבר עמה.

וכתב 'טעמא דקרא' שבא ללמדנו, שהרוצה להשלים בין חולקים, אל יבוא לזכאי ויאמר לו אתה צודק, שאילו היה בא המלאך למנוח, אדרבה היה מרבה מחלוקת, שהיה מנוח אומר לאשתו, ראי, גם המלאך מצדיק אותי; אלא יבוא לחייב, ויסביר לו שאינו צודק ושיוודה לזכאי, ועל ידי זה יבוא השלום ביניהם.

ו. סיכום להלכה

מכאן נלמד לענייננו ונסכם את כל האמור לעיל:

א. כשיגלה הרופא בבדיקת דם, מיהו נושא המחלה, יספר לו זאת הרופא בעדינות וברוך, ויבקש מהחולה שהוא יגלה זאת לבן זוגו הבריא. אם קיים חשש שהחולה יעלים את המידע מהבריא, יספר לו הרופא.

ב. אם הרופא מבין, שאין רצונם לדעת מי מהם נושא את המחלה, אל יספר להם זאת, בתנאי שהבעל כבר קיים מצות פרו ורבו.

ג. אם עדיין לא הוליד בן ובת וידוע לנו שהאשה תוליד ילדים מונגולואידים שלא יוכלו להוליד, חייב הרופא להביא זאת לתשומת לבו של הבעל. שמצוה עליו להפרד ולשאת אשה הראויה לבנים היכולים להוליד (כשקיים חשש שהאשה תסתכן מרוב צער, אל יתגרש). אם ישנם סיכויים שתלד גם בנים הראויים להוליד אינו חייב להפרד, וימשיך להוליד עד שיוולדו בן ובת הראויים להוליד.

ד. אם האשה נושאת גנים של ילדים שוטים, אך ראויים להוליד, אין חיוב להפרד ממנה.

ה. אם הבעל נושא גנים של ילדים מונגולואידים שאינם יכולים להוליד, אין האשה חייבת להפרד.

ו. אם הבעל כבר קיים מצות פריה ורביה, ובא להתייעץ אם להמשיך להוליד – אם קיים סיכון גבוה שיוולדו מונגולואידים, ואחד מבני הזוג לא יעמוד בנטל הנפשי, יגלה להם הרופא, ואינם חייבים להמשיך בפריה ורביה.

בנוגע לשאלה אם יגלה הרופא לקרובים שיש להם סיכון גבוה לילד מונגולואיד, יעויין בתשובה לשאלה ב.

ז. האם יש לגלות מידע אודות מחלה תורשתית קשה לקרובי החולה?

שאלה ב:

חולה אובחן כסובל ממחלת הנטינגטון (HUNTINGTON) – מחלה הגורמת להדרדרות שכלית מתקדמת, תנועות בלתי רצוניות ומוות; מתחילה בגיל מבוגר יחסית, עוברת בתורשה דומיננטית, ואין לה טפול – החולה מסרב להתיר גילוי המידע לקרובים שהם בסיכון גבוה לחלות במחלה זו.

כיצד על הרופא לנהוג במקרה זה?

האפשרויות הן:

א. לכבד את בקשת החולה ולא לגלות את המידע.

ב. לגלות את המידע לקרובים, בין אם הם שואלים על כך ובין אם לאו, אך ורק לאחר שנעשו מאמצים סבירים לשכנע את החולה להסכים לכך והמאמצים לא עלו יפה.

ג. לגלות את המידע לקרובים אך ורק אם הם שואלים על כך.

ח. מחוייבים להודיעם אם ישנה תועלת מכך (כגון לקראת נישואין)

תשובה:

מהראוי לשכנע את החולה, שיסכים להודיע את המידע לקרוביו הנמצאים בסיכון גבוה; זאת כדי שאם ישאו נשים, לא יעברו על הנאמר בתורה (ויקרא כה יד) "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו". וכתב בקרית ספר [להשלים המקור], שגם הונאה בשידוכין בכלל איסור זה. אמנם יש לדון אם המוות בגיל "מבוגר יחסית" נחשב למום. ונראה שכן, שהרי כתב

הרמב"ם (ה'ל' מכירה טו ה), דמה שמקובל בעיני העולם כמום, הרי הוא מום, למרות שבעצם, המקח הוא טוב. ובענייננו בעיני העולם הרי זה מום, לכן יש להודיעם.

כמו כן אם החולה עומד לשאת אשה – יש לבקשו שיוודע זאת לאשה המוצעת לו. ובספר חסידים (סי' תקז) נאמר: "לא יכסה אדם מום בני ביתו, אם צריכים בניו או קרוביו להזדווג, אם יש להם חולי שאילו היו יודעים אותם המזדווגים, לא היו מתחתנים בהם, פן יאמרו קדושי טעות היו".

אמנם בשו"ע (אבהע"ז ב ז, ועי' בפת"ש שם סק"ח) נאמר, שלא ישא אדם אשה ממשפחת נכפין וממשפחת מצורעין, והוא שהמשפחה נתחזקה בכך, וכגון שנמצא בה שלשה מקרים של מחלה זו, ולא על סמך מקרה בודד. אם כן בענייננו, שאובחן רק חולה אחד בלבד, אין לכאורה מקום לחשוש שגם אחיו סובלים ממחלה זו. יתכן שאם נתברר לרופאים באמצעות חכמת הגנטיקה בבירור שהמחלה תורשתית וסביר להניח שגם אחיו סובלים ממחלה זו, חובה לספר להם כדי שידעו לכלכל מעשיהם, למרות שהמקרה בודד. ודברי השו"ע הנ"ל נאמרו בסתמא. כל זאת אם הקרובים משתדלים לישא נשים, אך אם לא ישאו נשים – אין להודיע להם, כי לשם מה לצערם חנם.

ולכן למעשה:

ישכנע הרופא את החולה שיסכים לגלות את המידע לקרוביו; ואם החולה עומד לשאת אשה חייב החולה לגלות לה את מצבו, ואם לא מספר, חייב הרופא להעביר לה את המידע.

אם הקרובים לא ישאו נשים אין להודיע להם.

ט. האם חובה לגלות לקרובים אודות מחלה של קרובם הניתנת לריפוי?

שאלה ג:

הוריו של ילד, שאובחן כסובל ממחלת המופיליה (HEMOPHILIA), מסרבים למסור מידע זה לקרובים, שהם בעלי סיכון גבוה ללדת ילדים עם מחלה זו.

כיצד ינהג הרופא במקרה זה?

האפשרויות הן:

א. לכבד את בקשת ההורים לא לגלות.

ב. לגלות את המידע לאחים בין אם הם שואלים ובין אם אינם שואלים.

ג. לגלות את המידע לאחים רק אם שואלים.

י. מצד ההגינות יש לשכנע את החולה לספר לקרוביו, אך אין חובה מצד הדין

תשובה:

מום זה קל מהמומים הקודמים הנ"ל, לאחר שגילה השי"ת את התרופה הגורמת בס"ד לקרישת הדם, כי שוב אין כאן סכנת נפשות. ולכן רצוי לבקש מההורים שיגלו את המידע לקרובים, וזאת ממידת החסד כדי שידעו להיזהר. כמו כן מהתבונה, וממידת ההגינות לספר על כך לעומדים להשתדך עמם; אך אם לא גילו, מסתבר שאין כאן מקח טעות, ויתכן שלא עברו על איסור "לא תונו", שלא כמקרים הקודמים.

ונבאר דברינו:

החפץ חיים (הלכות איסורי רכילות כלל ט ציור ג) כתב, שאם אחד רואה שעומדים להתחתן עם חתן בעל חסרונות עצומים, והכלה אינה יודעת מזה, ואילו ידעה לא היתה מתחתנת עמו – חייבים לגלות לה זאת. והדבר נכלל במה שנאמר בתורה (ויקרא יט טז): "לא תעמוד על דם רעך".

אולם יש להקפיד שיתקיימו בזה כמה תנאים (כפי שפורטו בבאר מים חיים שם סק"ח), ביניהם: דווקא כשהחסרון בכלל חולי הגוף, אבל לא אם הוא רק חלוש בטבעו.

והנה לא הגדיר לנו החפץ חיים זצ"ל מהו "חסרון עצום"?

והנה בספר חסידים (סי' תקז) כתוב: "לא יכסה אדם מום בני ביתו... שאילו היו יודעים אותם המזדווגים עמהם אותו חולי, לא היו מזדווגים, יגלה להם, פן יאמרו קדושי טעות היו".

ותמה עליו המשנת חסידים ממסכת יבמות (מה א), שמובא שם מעשה באחד שאמו היהודיה הרתה אותו מנכרי וסירבו בנות ישראל להנשא לו, יעץ לו רב יהודה שילך למקום שלא יכירוהו וישא בת ישראל. הרי שלא חשש מקדושי טעות.

ויש לתרץ עפ"י הקהלות יעקב (יבמות ס"י לח) שכתב: ישנם שני סוגי מומים – ישנו סוג מום שאנשים נרתעים ממנו ולא חפצים להשתדך עם בעל מום זה אך מאידך אם כבר נישאו זה לזה הם משלימים עם החסרון; וישנם חסרונות כאלה, שאפילו אם כבר נישאו זה לזה מחפשים המרומים להפרד זה מזה.

לכן יתכן שאותו חסרון המוזכר בספר חסידים הוא באופן שהמום הוא חמור, וגם כשנישאו מבקשים הם להפרד, בזה נאמר שהמקח טעות; אולם הנולד לאם יהודיה שהרתה לנכרי, אמנם בנות ישראל לא נישאות לו לכתחילה, אולם מאידך אם כבר נישאו אין רצונם להפרד ממנו ולכן אין חייבים מן הדין לגלות מום זה בשעת שידוכין. [שמעתי שאחד מגדולי הדור נשאל על חתן שמרטיב בלילה, האם לגלות זאת בשידוכין, והשיב שאין חיוב. ותמהני מהמבואר בבאר היטב אבהע"ז ס"י קנד סק"ג שאין כופין את האשה לדור עם בעל שמרטיב, שמע מינה שהוא מום. ויעויין ברמ"א אבהע"ז ק"ז ה. ואולי סובר אותו גאון, שבימינו מכיון שישנם פתרונות טכניים לאי-נעימות הכרוכה בהרטבה, וגם שמא יעזור טפול תרופתי, ובפרט לאחר שיינשא – שמצבו הנפשי ישופר, שוב אין זה מום גדול כל-כך, שהאשה תרצה להתגרש לאחר שנשאת לו⁴].

לאור זאת, מובן שמחלת ההמופיליה קלה יותר משני המקרים הראשונים, שבהם רוב העולם ישתדל להפרד כדי לא ללדת ילדים מונגולואידים ולא ילדים שיאבדו צלילות דעתם ויסיימו חייהם במיתה מוקדמת; לעומתם במחלת ההמופיליה אין ח"ו סכנת מות ואפשר להאריך בימים טובים ומתוקנים, ולהזריק את החומר כשיווצר הצורך לכך.

לכן להלכה:

על הרופא לשדל את ההורים שממידת החסד יגלו את המידע לאחים; וכמו כן מדת ההגינות היא לגלות לעומדים להשתדך עמם. לא גילו ההורים – אין הרופא חייב לגלות, ויתכן שההורים לא עברו על איסור הונאה.

⁴ **הערת העורך:** לגבי עצם הגדרת מצב זה כמום יעויין עוד בב"י (אבהע"ז ס"י לט) ובד"מ (שם אות ג) הדנים לחלוק על התשב"ץ (ח"א ס"י קכד) הסבור שאשה המשתנת במיטה אין זה מהמומים הפוסלים בנשים, וכותבים שזהו מום גדול (יותר מזיעה וריח הפה, וקצת הוי דומיא דנדר שבינו לבינה המבטל קידושין). דעות נוספות בנידון זה מובאות באנציקלופדיה של אאמו"ר (מהדורה חדשה), כרך ו, ע' קדושין וגרושין עמ' 576 הע' 35-36. וראה באוצר הפוסקים ס"י לט סקל"ב אות טז, שהביאו שיטות שונות בדיון הכללי האם ניתן להשוות מומים באיש למומים באשה. ולגבי הסברא לחלק, שבימינו יש צד קולא מצד הפתרונות הטכניים והרפואיים הקיימים למצב זה – ראה במאמרם של הרב י. קטן ומ. נוימן, תחומין, כרך כא עמ' 132 ואילך (מובא באנציקלופדיה שם).